

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 9. júla 2020 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 267 ZFEÚ – Pojem ‚súdny orgán‘ – Ochrana fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679 – Pôsobnosť – Článok 2 ods. 2 písm. a) – Pojem ‚činnosť, ktorá nepatrí do pôsobnosti práva Únie‘ – Článok 4 bod 7 – Pojem ‚prevádzkovateľ‘ – Petičný výbor snemu štátu federácie, ktorá je členským štátom – Článok 15 – Právo dotknutej osoby na prístup k údajom“

Vo veci C-272/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden, Nemecko) z 27. marca 2019 a doručený Súdnemu dvoru 1. apríla 2019, ktorý súvisí s konaním:

VQ

proti

Land Hessen,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal, sudcovia L. S. Rossi (spravodajkyňa), J. Malenovský, F. Biltgen a N. Wahl,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- VQ, v zastúpení: A.-K. Pantaleon, genannt Stemberg, Rechtsanwältin,
- Land Hessen, v zastúpení: H.-G. Kamann, M. Braun a L. Hesse, Rechtsanwälte,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, M. Hellmann a A. Berg, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, O. Serdula a J. Vlášil, splnomocnení zástupcovia,
- estónska vláda, v zastúpení: N. Grünberg, splnomocnená zástupkyňa,

* Jazyk konania: nemčina.

- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
 - Európska komisia, v zastúpení: H. Krämer, D. Nardi a F. Erlbacher, splnomocnení zástupcovia,
- so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,
- vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka jednak výkladu článku 4 bodu 7 a článku 15 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1), a jednak článku 267 ZFEÚ v spojení s článkom 47 druhým odsekom Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi VQ a Land Hessen (Spolková krajina Hesensko, Nemecko) vo veci zákonnosti rozhodnutia predsedu Hessischer Landtag (Hesenský krajinský snem) o odmietnutí žiadosti dotknutej osoby o prístup k osobným údajom, ktoré sa jej týkajú, a ktoré zaznamenal petičný výbor tohto krajinského snemu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 95/46/ES

- 3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 1995, s. 31; Mim. vyd. 13/015, s. 355), zrušená nariadením 2016/679, obsahovala článok 3, nazvaný „Rozsah“, ktorý stanovoval:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na spracovanie osobných údajov vcelku alebo čiastočných údajov automatickými prostriedkami [spracovanie osobných údajov, ktoré je celkovo alebo čiastočne automatizované – *neoficiálny preklad*], a na spracovanie osobných údajov inými ako automatizovanými prostriedkami, ktoré tvoria časť registračného systému alebo určených pre to, aby tvorili časť registračného systému.

2. Táto smernica sa neuplatňuje na spracovanie osobných údajov:

- v priebehu činností, ktoré sú mimo rozsahu zákona [práva – *neoficiálny preklad*] spoločenstva, ako sú tie, ktoré sú uvedené v hlave V a VI Zmluvy o Európskej únii, a v žiadnom prípade sa neuplatňuj[e] na operácie spracovania týkajúce sa verejnej bezpečnosti, obrany, bezpečnosti štátu (vrátane hospodárskej prosperity štátu, keď sa operácia spracovania týka záležitostí bezpečnosti štátu) a činností štátu v oblastiach trestného zákona [práva – *neoficiálny preklad*],
- fyzickou osobou v priebehu osobnej činnosti, alebo činnosti týkajúcej sa domácnosti [fyzickou osobou na výkon výlučne osobných alebo domácich činností – *neoficiálny preklad*].“

Nariadenie 2016/679

4 Odôvodnenia 16 a 20 nariadenia 2016/679 uvádzajú:

„(16) Toto nariadenie sa nevzťahuje na otázky ochrany základných práv a slobôd ani na voľný tok osobných údajov týkajúcich sa činností, ktoré nepatria do pôsobnosti práva Únie, ako sú činnosti týkajúce sa národnej bezpečnosti. Toto nariadenie sa nevzťahuje na spracúvanie osobných údajov členskými štátmi pri vykonávaní činností v súvislosti so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou Únie.

...

(20) Hoci sa toto nariadenie okrem iného vzťahuje aj na činnosti súdov a iných justičných orgánov, mohli by sa v práve Únie alebo v práve členského štátu spresniť spracovateľské operácie a spracovateľské postupy týkajúce sa spracúvania osobných údajov zo strany súdov a iných justičných orgánov. Právomoc dozorných orgánov by sa nemala vzťahovať na spracúvanie osobných údajov súdmi pri výkone ich súdnej právomoci, aby sa zaručila nezávislosť súdnictva pri výkone jeho justičných úloh vrátane prijímania rozhodnutí. Dozor nad takýmito spracovateľskými operáciami by sa mal môcť zveriť osobitným orgánom v rámci systému súdnictva členského štátu, ktoré by mali predovšetkým zabezpečiť dodržiavanie pravidiel stanovených v tomto nariadení, zvyšovať povedomie sudcov o ich povinnostiach v zmysle tohto nariadenia a vybavovať sťažnosti súvisiace s takýmito operáciami spracúvania údajov.“

5 Článok 2 tohto nariadenia, nazvaný „Vecná pôsobnosť“, znie:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na spracúvanie osobných údajov vykonávané úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami a na spracúvanie inými než automatizovanými prostriedkami v prípade osobných údajov, ktoré tvoria súčasť informačného systému alebo sú určené na to, aby tvorili súčasť informačného systému.

2. Toto nariadenie sa nevzťahuje na spracúvanie osobných údajov:

- a) v rámci činnosti, ktorá nepatrí do pôsobnosti práva Únie;
- b) členskými štátmi pri vykonávaní činností patriacich do rozsahu pôsobnosti kapitoly 2 hlavy V ZEÚ;
- c) fyzickou osobou v rámci výlučne osobnej alebo domácej činnosti;
- d) príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania, alebo výkonu trestných sankcií vrátane ochrany pred ohrozením verejnej bezpečnosti a jeho predchádzania.

...“

6 Článok 4 uvedeného nariadenia, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

...

7. „prevádzkovateľ“ je fyzická alebo právnická osoba, orgán verejnej moci, agentúra alebo iný subjekt, ktorý sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov; v prípade, že sa účely a prostriedky tohto spracúvania stanovujú v práve Únie alebo v práve členského štátu, možno prevádzkovateľa alebo konkrétne kritériá na jeho určenie určiť v práve Únie alebo v práve členského štátu;

...“

7 Článok 15 toho istého nariadenia, nazvaný „Právo dotknutej osoby na prístup k údajom“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Dotknutá osoba má právo získať od prevádzkovateľa potvrdenie o tom, či sa spracúvajú osobné údaje, ktoré sa jej týkajú, a ak tomu tak je, má právo získať prístup k týmto osobným údajom a tieto informácie:

...“

8 Článok 23 nariadenia 2016/679, nazvaný „Obmedzenia“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„V práve Únie alebo práve členského štátu, ktorému prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ podliehajú, sa prostredníctvom legislatívneho opatrenia môže obmedziť rozsah povinností a práv ustanovených v článkoch 12 až 22 a v článku 34, ako aj v článku 5, pokiaľ jeho ustanovenia zodpovedajú právam a povinnostiam ustanoveným v článkoch 12 až 22, ak takéto obmedzenie rešpektuje podstatu základných práv a slobôd a je nevyhnutným a primeraným opatrením v demokratickej spoločnosti s cieľom zaistiť:

- a) národnú bezpečnosť;
- b) obranu;
- c) verejnú bezpečnosť;
- d) predchádzanie trestným činom, ich vyšetrovanie, odhaľovanie alebo stíhanie alebo výkon trestných sankcií vrátane ochrany pred ohrozením verejnej bezpečnosti a jeho predchádzanie;
- e) iné dôležité ciele všeobecného verejného záujmu Únie alebo členského štátu, najmä predmet dôležitého hospodárskeho alebo finančného záujmu Únie alebo členského štátu vrátane peňažných, rozpočtových a daňových záležitostí, verejného zdravia a sociálneho zabezpečenia;
- f) ochranu nezávislosti súdnictva a súdnych konaní;
- g) predchádzanie porušeniam etiky pre regulované profesie, ich vyšetrovanie, odhaľovanie a stíhanie;
- h) monitorovaciu, kontrolnú alebo regulačnú funkciu spojenú, hoci aj príležitostne, s výkonom verejnej moci v prípadoch uvedených v písmenách a) až e) a g);
- i) ochranu dotknutej osoby alebo práv a slobôd iných;
- j) vymáhanie občianskoprávných nárokov.“

Nemecké právo

Spolkové právo

- 9 Článok 97 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Základný zákon Spolkovej republiky Nemecko) stanovuje:

„1. Sudcovia sú nezávislí a sú viazaní iba zákonom.

2. Riadni sudcovia z povolania vymenovaní na doživotie na stále pracovné miesto môžu byť pred uplynutím svojho funkčného obdobia a proti svojej vôli odvolaní, trvalo alebo dočasne zbavení výkonu svojej funkcie, prelození na iné pracovné miesto alebo nútení odísť do dôchodku len na základe súdneho rozhodnutia, a to len z dôvodov a spôsobmi, ktoré vymedzuje zákon. Právna úprava môže stanoviť vekové hranice, po ktorých dosiahnutí sa môžu sudcovia vymenovaní na doživotie domáhať svojich nárokov na dôchodok. V prípade zmeny organizácie súdov alebo ich miestnej príslušnosti môžu byť sudcovia prelození na iný súd alebo zbavení funkcie, pričom si však zachovávajú nárok na svoj celý doterajší plat.“

- 10 § 26 Deutsches Richtergesetz (nemecký zákon o sudcoch, ďalej len „DRiG“) znie:

„1. Sudca podlieha disciplinárnemu dohľadu iba v rozsahu, v akom tento dohľad nenarušuje jeho nezávislosť.

2. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, možno sudcovi v rámci disciplinárneho dohľadu vytknúť aj to, že svoju funkciu vykonáva protiprávne, a vyzvať ho, aby túto funkciu plnil riadne a bez prietahov.

3. Ak sudca tvrdí, že disciplinárne opatrenie narušuje jeho nezávislosť, rozhodne o tom na žiadosť dotknutého sudcu v súlade s týmto zákonom súd.“

Právo Spolkovej krajiny Hesensko

- 11 Článok 126 Verfassung des Landes Hessen (Ústava Spolkovej krajiny Hesensko) stanovuje:

„1. Súdnu moc vykonávajú výlučne súdy zriadené zákonom.

2. Sudcovia sú nezávislí a sú viazaní iba zákonom.“

- 12 Článok 127 tejto Ústavy znie takto:

„1. Riadni sudcovia sú vymenovaní na doživotie.

2. Sudcovia sú vymenovaní na doživotie len vtedy, ak po dočasnom výkone pracovnej činnosti počas skúšobnej doby, ktorej dĺžka musí byť stanovená zákonom, poskytujú na základe svojich vlastností a výkonu činnosti sudcu záruku, že budú svoju funkciu vykonávať v duchu demokracie a sociálneho porozumenia.

3. Rozhodnutie o dočasnom výkone pracovnej činnosti a o vymenovaní na doživotie prijíma minister spravodlivosti spolu s komisiou pre výber sudcov.

...“

13 § 2b Hessisches Richergesetz (hesenský zákon o sudcoch, ďalej len „HRiG“) stanovuje:

„Hodnotenie odbornej spôsobilosti a kompetencií sudcov a spôsobu, akým vykonávajú svoje povolanie, sa riadi smernicami ministerstva spravodlivosti.“

14 § 3 HRiG stanovuje:

„Sudcov vymenúva minister spravodlivosti.“

15 § 18 Verwaltungsgerichtsordnung (Správny súdny poriadok) znie takto:

„Na účely pokrytia len dočasnej personálnej potreby možno stáleho úradníka so spôsobilosťou vykonávať funkciu sudcu vymenovať za hosťujúceho sudcu minimálne na dva roky, avšak najdlhšie na dobu trvania jeho hlavného úradu. § 15 ods. 1 prvá a tretia veta, ako aj ods. 2 DRiG sa uplatňujú *mutatis mutandis*.“

16 Hessisches Datenschutz- und Informationsfreiheitsgesetz (hesenský zákon o ochrane osobných údajov a o slobodnom prístupe k informáciám), na základe ktorého sa právo Spolkovej krajiny Hesensko v oblasti ochrany údajov prispôbilo okrem iného nariadeniu 2016/679, vo svojom § 30 ods. 1 stanovuje:

„S výnimkou § 15 a 29 sa ustanovenia tohto zákona uplatnia na krajinský snem len v rozsahu, v akom zasahuje do administratívnych záležitostí, najmä pokiaľ ide o hospodárske záležitosti krajinského snemu, personálne riadenie alebo uplatňovanie právnych predpisov, ktorých vykonanie prináleží predsedovi alebo predsedníčke krajinského snemu. Krajinský snem okrem toho prijme interné pravidlá ochrany údajov v súlade s jeho ústavným postavením. ...“

17 Príloha 2 Geschäftsordnung des Hessischen Landtags (Rokovací poriadok Hesenského krajinského snemu) zo 16. decembra 1993 obsahuje smernice o zaobchádzaní s utajovanými skutočnosťami v oblasti Hesenského krajinského snemu z roku 1986, ktoré vo svojom článku 13, nazvanom „Ochrana súkromného tajomstva“, stanovujú:

„1. Pokiaľ si to vyžaduje ochrana osobných, obchodných alebo podnikových tajomstiev, spisy, iné dokumenty a zápisníc z rokovaní výborov musia byť uchovávané v tajnosti. To platí najmä pre daňové spisy a petície. ...

2. Do takýchto spisov alebo dokumentov môžu nahliadať iba členovia príslušného výboru. To isté platí pre nahliadanie do zápisníc z rokovaní výborov s ohľadom na otázky, ktoré vyžadujú zachovanie tajnosti v zmysle odseku 1. O sprístupnení zápisníc rozhodne výbor.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

18 Po tom, čo VQ predložil petičnému výboru Hesenského krajinského snemu petíciu, požiadal tento výbor na základe článku 15 nariadenia 2016/679 o prístup k osobným údajom, ktoré sa ho týkali, a ktoré tento výbor zaznamenal v rámci vybavenia jeho petície.

19 Predseda Hesenského krajinského snemu rozhodol o odmietnutí tejto žiadosti s odôvodnením, že petičné konanie patrí medzi úlohy snemu a že uvedený snem do pôsobnosti nariadenia 2016/679 nespadá.

20 VQ podal 22. marca 2013 proti rozhodnutiu predsedu Hesenského krajinského snemu o odmietnutí jeho žiadosti žalobu na Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden, Nemecko).

- 21 Tento súd uvádza, že najmä vzhľadom na článok 13 smerníc o zaobchádzaní s utajovanými skutočnosťami v oblasti Hesenského krajinského snemu z roku 1986 nepriznáva nemecké právo v súvislosti s petíciou, o akú ide vo veci samej, žiadne právo na prístup k osobným údajom.
- 22 V prvom rade sa však pýta, či petičný výbor Hesenského krajinského snemu možno považovať za „orgán verejnej moci“ v zmysle článku 4 bodu 7 nariadenia 2016/679 a či sa v prejednávanej veci môže považovať za „prevádzkovateľa“ osobných údajov VQ. V takom prípade by sa VQ mohol dovolávať práva na prístup k údajom na základe článku 15 uvedeného nariadenia.
- 23 Nariadenie 2016/679 však neobsahuje žiadnu definíciu pojmu „orgán verejnej moci“. Podľa Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) možno tento výraz chápať funkčne alebo inštitucionálne. Podľa prvého významu sú „orgánmi verejnej moci“ všetky verejné orgány, ktoré vykonávajú úlohy verejnej správy, a teda aj Hesenský krajinský snem, keď tieto úlohy vykonáva. Podľa druhého z uvedených významov je petičný výbor tohto snemu samostatným subjektom, a teda orgánom verejnej moci v inštitucionálnom zmysle. Nezúčastňuje sa na legislatívnej činnosti uvedeného snemu, keďže na jednej strane jeho činnosť nemá záväzný charakter, a na druhej strane nemá právo legislatívnej iniciatívy alebo tvorby práva, keďže jeho činnosť stále závisí od petície občana a od obsahu žiadosti.
- 24 Okrem toho, keďže článok 2 ods. 2 nariadenia 2016/679 zo svojej spôsobnosti nevylučuje orgány alebo inštitúcie, ktoré konajú v rámci výkonu súdnej alebo zákonodarnej moci, z tohto ustanovenia vyplýva, že pojem správa, a teda aj pojem orgán verejnej moci treba vykladať široko. Vzhľadom na petičné právo sa tak tento výbor nelíši od akéhokoľvek iného správneho orgánu Spolkovej krajiny Hesensko.
- 25 Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) sa preto domnieva, že petičný výbor Hesenského krajinského snemu je „orgánom verejnej moci“ v zmysle článku 4 bodu 7 tohto nariadenia a že v prejednávanej veci neexistuje nijaký dôvod, ktorý by bránil výkonu práva na prístup k údajom podľa článku 15 uvedeného nariadenia.
- 26 Tento súd sa však v druhom rade pýta, či on sám môže byť považovaný za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ v spojení s článkom 47 druhým odsekom Charty, a to vzhľadom na kritériá, ktoré v tejto súvislosti vymedzil Súdny dvor, najmä vzhľadom na kritérium nezávislosti dotknutého orgánu.
- 27 V tejto súvislosti pripomína, že požiadavka nezávislosti zahŕňa dve hľadiská. Prvé, vonkajšie hľadisko predpokladá, že uvedený orgán vykonáva svoje úlohy úplne samostatne, nie je nikomu podriadený a od nikoho neprijíma príkazy alebo inštrukcie, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov v súvislosti so spormi, ktoré prejednávajú. Druhé, vnútorné hľadisko súvisí s pojmom nestrannosť a týka sa rovnakého odstupu od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu. Toto hľadisko vyžaduje rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu nad rámec striktného uplatnenia právneho predpisu.
- 28 Pokiaľ ide o vonkajšie hľadisko nezávislosti, z existencie prepojenia súdu a ministerstva spravodlivosti možno usudzovať, že tento súd nemôže vykonávať svoje úlohy úplne samostatne. V prejednávanej veci je organizácia súdov Spolkovej krajiny Hesensko upravená ministerstvom spravodlivosti tejto spolkovej krajiny. Toto ministerstvo predovšetkým určuje komunikačné kanály (telefón, fax, internet a i.) a počítačové vybavenie, najmä „HessenPC“, ktorý je koncipovaný pre správu, a to spolu s centrálnym poskytovateľom služieb, Hessische Zentrale für Datenverarbeitung (Hesenské ústredie pre spracovanie údajov, ďalej len „HZD“), ktoré spadá pod Ministerstvo financií Spolkovej krajiny Hesensko. Toto ústredie tiež zabezpečuje servis celého tohto vybavenia, takže správa má možnosť prístupu ku všetkým údajom súdu.

- 29 Už samotné riziko výkonu politického vplyvu na sudy, najmä prostredníctvom vybavenia či personálneho pridelenia ministerstvom spravodlivosti môže viesť k nebezpečenstvu, že do rozhodnutia súdov sa bude zasahovať a že ich nezávislosť pri výkone ich činností bude ovplyvňovaná. Na tieto účely dokonca postačuje domnelý tlak vyvíjaný s cieľom rýchleho vybavenia vecí prostredníctvom štatistiky pracovnej záťaže, ktorú obstaráva uvedené ministerstvo.
- 30 Sudy Spolkovej krajiny Hesensko okrem toho nemajú samostatnú kontrolu ochrany údajov, keďže podstatná časť spracovania údajov je v zásade určená hesenským ministerstvom, pričom sa nevykonáva súdne preskúmanie zmienené v odôvodnení 20 nariadenia 2016/679.
- 31 Pokiaľ ide o vnútorné hľadisko nezávislosti, Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) spresňuje, že nemecké ústavné právo nezabezpečuje inštitucionálnu nezávislosť súdov.
- 32 Ako totiž vyplýva v prvom rade z § 2b a § 3 HRiG, vymenovanie, hodnotenie a povyšovanie sudcov, a to vrátane sudcov vnútroštátneho súdu, prináleží ministrovi hesenského ministerstva spravodlivosti. Z toho vyplýva, že na sudcov sa vzťahujú ustanovenia práva verejnej služby, takže uvedený minister rozhoduje okrem iného aj o takých služobných cestách sudcov do zahraničia, ako sú cesty podnikané v rámci Európskej siete odbornej justičnej prípravy.
- 33 Podľa § 18 Správneho súdneho poriadku ďalej platí, že na účely pokrytia dočasnej personálnej potreby možno stáleho úradníka vymenovať za hosťujúceho sudcu. Takýto sudca pritom môže pochádzať z orgánu verejnej moci, ktorý má v rámci súdneho konania na tomto súde postavenie žalovaného.
- 34 Hesenské ministerstvo spravodlivosti okrem toho zaznamenáva kontaktné údaje všetkých sudcov do systému pre správu informácií o ľudských zdrojoch, ktorý je podriadený vláde Spolkovej krajiny Hesensko, takže všetky správne orgány tejto spolkovej krajiny môžu mať prístup k týmto údajom, hoci môžu mať postavenie účastníka konania vo veci prejednávanej týmito sudcami.
- 35 Ministerstvo spravodlivosti napokon rozhoduje aj o počte sudcov a pracovných miest na každom súde, o osobách vykonávajúcich svoju pracovnú činnosť „mimo súdny systém“, ktoré sú fakticky pridelené na výkon práce v rámci výkonnej moci, ako aj o počítačovom vybavení jednotlivých súdov.
- 36 Sudy sú teda nezávislé len funkčne, a to v rozsahu, v akom sú podľa článku 126 Ústavy Spolkovej krajiny Hesensko nezávislé a viazané zákonom iba sudcovia. Takáto funkčná nezávislosť však sama osebe nepostačuje na ochranu súdov pred akýmkoľvek vonkajším vplyvom.
- 37 Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) z toho vyvodzuje, že pravdepodobne nespĺňa podmienky stanovené v článku 47 druhom odseku Charty na to, aby mohol byť považovaný za nezávislý a nestranný súd.
- 38 Za týchto podmienok Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Vzťahuje sa [nariadenie 2016/679] – v prejednávanom prípade článok 15 [nazvaný „Právo dotknutej osoby na prístup k údajom“] – na výbor snemu štátu federácie, ktorá je členským štátom, ktorý je príslušný na spracovanie petícií občanov – v prejednávanom prípade na petičný výbor Hesenského krajinského snemu – a má sa tento výbor v tejto súvislosti považovať za orgán verejnej moci v zmysle článku 4 bodu 7 [nariadenia 2016/679]?
2. Ide v prípade vnútroštátneho súdu o nezávislý a nestranný súd v zmysle článku 267 ZFEÚ v spojení s článkom 47 druhým odsekom [Charty]?“

O právomoci Súdneho dvora

- 39 Poľská vláda vo svojich pripomienkach spochybňuje právomoc Súdneho dvora, najmä právomoc rozhodnúť o druhej otázke, keďže právo Únie neupravuje organizáciu súdov členských štátov, a v dôsledku toho sa na túto otázku vzťahuje len vnútroštátne právo.
- 40 V tejto súvislosti stačí konštatovať, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu práva Únie, či už nariadenia 2016/679, alebo článku 267 ZFEÚ v spojení s článkom 47 Charty.
- 41 Za týchto okolností má Súdny dvor zjavne právomoc rozhodnúť o tomto návrhu v celom rozsahu, a to ako o prvej, tak aj o druhej otázke [pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, body 74 a 75].

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 42 Svojou druhou otázkou vyjadruje Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) pochybnosti o tom, či má postavenie „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ v spojení s článkom 47 Charty. V skutočnosti tak Súdny dvor žiada, aby preskúmal prípustnosť jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, keďže postavenie „súdneho orgánu“ v zmysle uvedeného článku 267 predstavuje podmienku tejto prípustnosti, a v dôsledku toho je nevyhnutným predpokladom na to, aby Súdny dvor mohol vykonať výklad ustanovenia práva Únie uvedeného v prvej otázke.
- 43 Podľa ustálenej judikatúry pri posudzovaní, či má dotknutý vnútroštátny orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, čo predstavuje otázku, ktorá spadá výlučne do práva Únie, a tak pri posudzovaní, či návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný, berie Súdny dvor do úvahy súhrn okolností, akými sú zákonný základ tohto orgánu, jeho trvalosť, záväzný charakter jeho právnych aktov, kontradiktórna povaha jeho konania, uplatňovanie právnych noriem týmto orgánom, ako aj jeho nezávislosť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, bod 51 a citovanú judikatúru).
- 44 Pochybnosti, ktoré vyjadril Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden), sa týkajú jeho vlastnej nezávislosti od zákonodarnej alebo výkonnej moci. Tieto pochybnosti sa zakladajú na okolnostiach, podľa ktorých sú po prvé sudcovia vymenovaní a povyšovaní ministrom spravodlivosti, po druhé sa hodnotenie sudcov riadi pokynmi ministerstva spravodlivosti na základe rovnakých ustanovení, aké sa uplatnia na úradníkov, po tretie toto ministerstvo spravuje osobné údaje a kontaktné údaje sudcov, a má k nim tak prístup, po štvrté na účely pokrytia dočasnej personálnej potreby možno úradníkov vymenovať za hosťujúcich sudcov a po piate uvedené ministerstvo určuje vonkajšiu a vnútornú organizáciu súdov, prideliť pracovníkov, určuje, aké budú na súdoch používané komunikačné prostriedky a počítačové vybavenie, a rozhoduje aj o služobných cestách sudcov do zahraničia.
- 45 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že nezávislosť sudcov členských štátov má zásadný význam pre právny poriadok Európskej únie z rôznych dôvodov. Najprv treba uviesť, že vychádza zo zásady právneho štátu, ktorá patrí medzi hodnoty, na ktorých je podľa článku 2 ZEÚ založená Únia a ktoré sú spoločné členským štátom, ako aj z článku 19 ZEÚ, ktorý túto hodnotu konkretizuje a poveruje súdnym preskúmaním v tomto právnom poriadku aj vnútroštátne súdy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 32). Uvedená nezávislosť je ďalej nevyhnutnou podmienkou na to, aby bolo osobám podliehajúcim súdnej právomoci v rámci pôsobnosti práva Únie zaručené základné právo na nezávislého a nestranného sudcu stanovené v článku 47 Charty, ktoré má zásadný význam ako záruka ochrany všetkých práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 26. marca 2020, Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia, C-542/18 RX-II a C-543/18

RX-II, EU:C:2020:232, body 70 a 71, ako aj citovanú judikatúru). Napokon je uvedená nezávislosť nevyhnutná na zabezpečenie správneho fungovania systému súdnej spolupráce, ktorá je stelesnená v mechanizme prejudiciálneho konania zakotvenom v článku 267 ZFEÚ tým, že uvedený mechanizmus môže aktivovať iba orgán, ktorý je poverený uplatňovaním práva Únie a ktorý predovšetkým spĺňa toto kritérium nezávislosti (pozri najmä rozsudok z 21. januára 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, bod 56 a citovanú judikatúru).

- 46 Na účely overenia prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania tak možno posudzovať kritérium týkajúce sa nezávislosti, ktoré musí spĺňať vnútroštátny orgán, aby ho bolo možné považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, len vzhľadom na toto ustanovenie.
- 47 Z toho vyplýva, ako zdôrazňuje Európska komisia, že v prejednávanej veci sa toto posúdenie musí týkať nezávislosti samotného Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) v rámci sporu vo veci samej, ktorý sa týka, ako vyplýva z bodov 22 až 25 tohto rozsudku, výkladu práva Únie, a to nariadenia 2016/679.
- 48 V tejto súvislosti sú niektoré skutočnosti, ktoré uviedol uvedený správny súd, na účely tohto posúdenia zjavne irelevantné.
- 49 V prvom rade je to v prípade pravidiel týkajúcich sa postupov vymenovania hostujúcich sudcov, keďže takíto sudcovia nie sú členmi rozhodovacieho zloženia, ktoré sa v tomto prípade skladá len z predsedu Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden).
- 50 Pokiaľ ide v druhom rade o úlohu hesenského ministerstva spravodlivosti v súvislosti s rozhodovaním o služobných cestách sudcov alebo s organizáciou súdov, s určovaním počtu pracovných miest, so správou komunikačných prostriedkov a počítačového vybavenia, ako aj so správou osobných údajov, stačí uviesť, že návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje žiadnu informáciu umožňujúcu pochopiť, do akej miery by tieto skutočnosti mohli vo veci samej spochybniť nezávislosť Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden).
- 51 Zostáva teda v podstate posúdiť údajný vplyv, ktorý by mohli uplatňovať na sudcov, z ktorých sa skladá uvedený správny súd, zákonodarná alebo výkonná moc z dôvodu, že sa podieľajú na vymenovaní, povyšovaní a hodnotení sudcov.
- 52 Podľa ustálenej judikatúry si záruky nezávislosti a nestrannosti súdov členských štátov vyžadujú existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, vymenovanie, funkčné obdobie, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre zaujatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysli osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom (rozsudok z 21. januára 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, bod 63 a citovaná judikatúra).
- 53 V tejto súvislosti nemecká vláda spresňuje, že sudcovia majú v prejednávanej veci v rámci verejnej služby samostatné postavenie, ktoré je zaručené najmä ich neodvolateľnosťou stanovenou v článku 97 Základného zákona Spolkovej republiky Nemecko, právomocou súdov, pokiaľ ide o súdnu ochranu sudcov, ako aj postupom vymenovania, v rámci ktorého má rozhodujúcu úlohu komisia pre výber sudcov. Táto komisia uvedená v článku 127 Ústavy Spolkovej krajiny Hesensko sa skladá zo siedmich členov vymenovaných krajinským snemom, piatich členov z radov sudcov a na základe každoročnej rotácie z predsedu jednej z dvoch advokátskych komôr uvedenej spolkovej krajiny. Členovia vymenovaní uvedeným krajinským snemom pomerne k jeho zloženiu by mali zabezpečiť demokratickú legitimitu uvedenej komisie.

- 54 Pokiaľ ide o podmienky vymenovania sudcu vnútroštátneho súdu, treba najskôr pripomenúť, že samotná skutočnosť, že do procesu vymenovania sudcov zasahuje zákonodarná alebo výkonná moc, nemôže spôsobiť, že by bol sudca od nich závislý, a ani nemôže vyvolávať pochybnosti o jeho neustrannosti, ak dotknutá osoba po vymenovaní nie je vystavená žiadnemu tlaku a nedostáva pokyny pri výkone svojich funkcií [pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 133, ako aj citovanú judikaturu].
- 55 Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) sa však podľa všetkého pýta aj na zlučiteľnosť zloženia komisie pre výber sudcov so zásadou nezávislosti vzhľadom na prevažujúci počet jej členov vybraných zákonodarnou mocou.
- 56 Takáto okolnosť však sama osebe nemôže viesť k pochybnostiam o nezávislosti vnútroštátneho súdu. Nezávislosť vnútroštátneho súdu sa totiž musí, a to aj z hľadiska podmienok vymenovania jeho členov, posudzovať z hľadiska všetkých relevantných faktorov.
- 57 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ak vnútroštátny súd predloží Súdnu dvoru niekoľko skutočností, ktoré podľa jeho názoru môžu spochybniť nezávislosť komisie podieľajúcej sa na vymenovaní sudcov, Súdny dvor rozhodol, že ak takú alebo onakú skutočnosť, na ktoré poukázal uvedený súd, nemožno samu osebe kritizovať a v tomto prípade patrí do právomoci členských štátov a medzi rozhodnutia, ktoré si oni zvolia, tak kombinácia týchto skutočností sprevádzaná okolnosťami, za ktorých sa táto voľba uskutočnila, môže viesť k pochybnostiam o nezávislosti orgánu, ktorý sa má podieľať na postupe vymenovania sudcov, aj keby sa na základe samostatného posudzovania uvedených skutočností nemusel vyvodiť takýto záver [rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 142].
- 58 V prejednávanej veci nemožno dospieť k záveru o neexistencii nezávislosti komisie dotknutej vo veci samej iba z dôvodu skutočnosti uvedenej v bode 55 tohto rozsudku.
- 59 Pokiaľ ide o podmienky hodnotenia a zvyšovania sudcov, ktoré Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) tiež spochybnil, stačí konštatovať, že spis predložený Súdnu dvoru neobsahuje žiadne skutočnosti nasvedčujúce tomu, že spôsob, akým výkonná moc v tejto súvislosti vykonáva svoje právomoci, by mohol najmä vo vnímaní osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolať legitímne pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť dotknutého sudcu vo vzťahu k vonkajším skutočnostiam a jeho neutralitu vo vzťahu k prípadným protichodným záujmom v konaní, ktoré na ňom prebieha.
- 60 Vzhľadom na vyššie uvedené treba dospieť k záveru, že skutočnosti, na ktoré poukázal Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden), aby preukázal svoje pochybnosti, pokiaľ ide o jeho vlastnú nezávislosť, nemôžu samy osebe postačovať na to, aby bolo možné dospieť k záveru, že takéto pochybnosti sú dôvodné a že tento súd nie je nezávislý, napriek všetkým ostatným normám stanoveným právnym poriadkom, do ktorého pôsobnosti tento správny súd spadá, a ktorých cieľom je zabezpečiť jeho nezávislosť, medzi ktoré patria najmä normy uvedené v bode 53 tohto rozsudku.
- 61 Za týchto podmienok treba Verwaltungsgericht Wiesbaden (Správny súd Wiesbaden) v prejednávanej veci považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.
- 62 Treba spresniť, že tento záver nemá vplyv na preskúvanie prípustnosti druhej prejudiciálnej otázky, ktorá je ako taká neprípustná. Z dôvodu, že táto otázka sa totiž týka výkladu samotného článku 267 ZFEÚ, o ktorý na účely vyriešenia sporu vo veci samej nejde, výklad požadovaný uvedenou otázkou nezodpovedá objektívnej potrebe na účel rozhodnutia, ktoré má prijať vnútroštátny súd (pozri v tomto zmysle uznesenie z 25. mája 1998, Nour, C-361/97, EU:C:1998:250, bod 15 a citovanú judikaturu).

O návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 63 Vnútroštátny súd sa svojím návrhom na začatie prejudiciálneho konania v podstate Súdneho dvora pýta, či sa má článok 4 bod 7 nariadenia 2016/679 vykladať v tom zmysle, že petičný výbor snemu štátu federácie, ktorá je členským štátom, sa má považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle tohto ustanovenia, takže spracovanie osobných údajov vykonané takýmto výborom patrí do pôsobnosti tohto nariadenia, najmä jeho článku 15.
- 64 S cieľom odpovedať na túto otázku treba v prvom rade pripomenúť, že uvedený článok 4 bod 7 definuje „prevádzkovateľa“ ako fyzickú alebo právnickú osobu, orgán verejnej moci, agentúru alebo iný subjekt, ktorý sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov.
- 65 Definícia pojmu „prevádzkovateľ“ uvedená v nariadení 2016/679 sa teda neobmedzuje len na orgány verejnej moci, ale ako zdôrazňuje česká vláda, je dostatočne široká na to, aby zahŕňala každý subjekt, ktorý sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov.
- 66 Pokiaľ ide v druhom rade o pripomienky Spolkovej krajiny Hesensko, podľa ktorých činnosti výboru snemu nepatria do pôsobnosti práva Únie v zmysle článku 2 ods. 2 nariadenia 2016/679, treba pripomenúť, že Súdny dvor už mal príležitosť vo vzťahu k článku 3 ods. 2 smernice 95/46 spresniť, že vzhľadom na to, že táto smernica je založená na článku 100a Zmluvy o ES (zmenený, teraz článok 95 ES), uplatnenie tohto právneho základu nepredpokladá existenciu skutočnej súvislosti s voľným obehom medzi členskými štátmi v každej zo situácií uvedených v akte založenom na tomto právnom základe, a že nie je vhodné vykladať spojenie „činnosti, ktoré sú mimo rozsahu pôsobnosti práva [Únie]“ tak, že znamená, že je nevyhnutné, aby sa v každom jednotlivom prípade overilo, či predmetná osobitná činnosť má priamy vplyv na voľný pohyb medzi členskými štátmi (rozsudok zo 6. novembra 2003, Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, body 40 a 42).
- 67 Platí to o to viac vo vzťahu k nariadeniu 2016/679, ktoré je založené na článku 16 ZFEÚ, podľa ktorého platí, že Európsky parlament a Rada Európskej únie prijímu pravidlá týkajúce sa ochrany fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov okrem iného členskými štátmi, pokiaľ vykonávajú činnosti, ktoré patria do pôsobnosti práva Únie, a pravidlá o voľnom pohybe týchto údajov, a ktorého článok 2 ods. 2 v podstate zodpovedá článku 3 ods. 2 smernice 95/46.
- 68 Po tretie, keďže článok 2 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia predstavuje výnimku z veľmi širokej definície pôsobnosti tohto nariadenia uvedenej v jeho článku 2 ods. 1, treba ho vykladať reštriktívne.
- 69 Je pravda, že Súdny dvor v podstate zdôraznil, že činnosti demonštratívne uvedené v článku 3 ods. 2 prvej zarážke smernice 95/46 (t. j. činnosti uvedené v hlave V a VI Zmluvy o Európskej únii a spracovania, ktoré sa týkajú verejnej bezpečnosti, obrany, bezpečnosti štátu a činnosti štátu v oblastiach trestného práva) sú v každom prípade činnosti štátu a štátnych orgánov a sú určené na definovanie rozsahu pôsobnosti výnimky stanovenej v tomto ustanovení, aby sa táto výnimka uplatňovala iba na činnosti, ktoré sú tam výslovne vymenované alebo ktoré môžu byť zaradené do rovnakej kategórie (*ejusdem generis*) (rozsudok zo 6. novembra 2003, Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, body 43 a 44).
- 70 Skutočnosť, že ide o činnosť štátu alebo orgánu verejnej moci, však nestačí na to, aby sa táto výnimka automaticky vzťahovala na takúto činnosť. Je totiž nevyhnutné, aby táto činnosť patrila medzi činnosti výslovne vymenované v tomto ustanovení alebo aby mohla byť zaradená do rovnakej kategórie ako tieto činnosti.
- 71 Hoci majú činnosti petičného výboru Hesenského krajinského snemu nepochybne verejný charakter a ide o činnosti tejto spolkovej krajiny, keďže sa tento výbor nepriamo podieľa na činnosti krajinského snemu, nič to nemení nielen na tom, že tieto činnosti majú tak politickú, ako aj administratívnu

povahu, ale ani na tom, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nijako nevyplýva, že by uvedené činnosti v prejednávanej veci zodpovedali činnostiam uvedeným v článku 2 ods. 2 písm. b) a d) nariadenia 2016/679 alebo že by mohli byť zaradené do rovnakej kategórie ako tieto činnosti.

- 72 Vo štvrtom a poslednom rade nariadenie 2016/679, najmä jeho odôvodnenie 20 a článok 23, nestanovuje žiadnu výnimku, pokiaľ ide o činnosti snemu.
- 73 V dôsledku toho, keďže petičný výbor Hesenského krajinského snemu sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov, sa tento výbor má považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle článku 4 bodu 7 nariadenia 2016/679, a v prejednávanej veci sa tak uplatní článok 15 tohto nariadenia.
- 74 Zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že článok 4 bod 7 nariadenia 2016/679 sa má vykladať v tom zmysle, že v rozsahu, v akom petičný výbor snemu štátu federácie, ktorá je členským štátom, sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov, sa tento výbor má považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle tohto ustanovenia, takže spracúvanie osobných údajov vykonané takýmto výborom patrí do pôsobnosti tohto nariadenia, najmä jeho článku 15.

O trovách

- 75 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 4 bod 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov), sa má vykladať v tom zmysle, že v rozsahu, v akom petičný výbor snemu štátu federácie, ktorá je členským štátom, sám alebo spoločne s inými určí účely a prostriedky spracúvania osobných údajov, sa tento výbor má považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle tohto ustanovenia, takže spracúvanie osobných údajov vykonané takýmto výborom patrí do pôsobnosti tohto nariadenia, najmä jeho článku 15.

Podpisy